

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe jum. an . . . 12 "
Pe o lună . . . 2 "

Nr. de Duminecă
Pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și :
America . . . 10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA :
Deák Ferenc-utca 20.

INSERȚIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Anul XII.

NUMĂR POPORAL

Nr. 32.

Dinasticismul unguresc.

Rece și nepăsătoare, ca o manifestație făcută dar lămurită de dărză aversiune : astfel a fost ziua de 18 August în țara noastră. Pretutindeni, în capitală ca și în orașele și până în cele mai neînsemnate orașe de provincie, pretutindeni unde elementul unguresc își întipărește locurilor pețelia sa de egemonie, pretutindeni s'a văzut acelaș lucru : ziua nașterii M. Sale împăratului a avut caracterul unei oficialități reci și neplăcute pentru autorități, iar poporul unguresc a nesocotit ziua aceasta în mod demonstrativ. Nicăiri un steag, nicăiri o serbare făcută în mod spontan de bună voie, nicăiri o lumină, o arie de bucurie în preajma zilei de 18 August. Astfel ține poporul unguresc să-și dovedească »străvechea și neclintita supunere și alipire omagială« către tron cu care se mândrește întotdeauna.

Dar în mijlocul acestui unanim cor de tăcere s'a auzit un glas slab de simțire sfioasă dar adevărată pentru tron, glasul poporului românesc. În catedralele mitropolitane și episcopale românești s'au înălțat rugi pentru sănătatea M. Sale și a casei domnitoare.

La toate adunările de popor organizate de deputații noștri s'au votat pretutindeni călduroase adrese de aderență și de omaj, cei drept nu dlui Francisc Kossuth nici dlui Apponyi, dar M. Sale împăratului. Alaltăieri la Cuvin, când dl Goldiș în cursul cuvântării sale a rostit în treacăt cuvintele de M. Sa împăratul, poporul adunat și nepus la cale de nimeni, l-a întrerupt cu o adevărată explozie de urale oprindu-l pe vorbitor pe câteva minute. Clocotul de urale s'a înnoit, când un orator a propus trimiterea unei telegrame de omaj M. Sale.

Toate acestea sunt fapte reale, fapte adevărate cari n'au nevoie de a fi colorate și prefăcute.

Am fost obișnuiți și până acuma să vedem cum poporul unguresc nu dă semnele vre-unui loialism exagerat. Dar ceiace ni-s'a dat să vedem în timpul din urmă întrecerile unei manifestații tăcute.

Intr'un mod demonstrativ camerele și guvernul unguresc au lipsit de a lua parte la jubileul de 60 de ani dela urcarea pe tron a M. Sale.

Și în vreme ce toate statele și guvernele au luat parte la bucuria M. Sale pentru acest jubileu într'adevăr extraordinar, numai poporul unguresc în întregime sa, a găsit de cuviință ca într'o clipă de emoțiuni atât de mari și adânci ale monarhului nostru să jignească pietatea unui astfel de moment.

Dar M. Sa a dat bătărilor cavaleri ai constituției ungurești un răspuns demn și lămurit. Printr'un autograf împărătesc M. Sa încunoștiințează pe ministrul de externe

Aehrenthal și pe primul-ministru Wekerle în acelaș timp că a înființat pentru toată monarhia, deci și pentru Ungaria, cu prilejul jubileului de 60 de ani de domnie un nou ordin pentru funcționarii statului.

Toată opinia publică ungurească este alarmată de acest autograf, care după credința ei violează constituția ungurească. Opoziția ungurească are de gând să provoace votul parlamentului unguresc împotriva pretenției »ilegalități« a coroanei.

Cunoaștem argumentarea de drept constituțional a ziarelor ungurești în această chestiune. Pentru dreptul constituțional unguresc M. Sa nu poate fi considerat suveranul Ungariei decât din clipa încoronării.

Orice s'ar zice însă e cert că în acel restimp de 20 de ani dinaintea încoronării M. Sa a fost în faptă suveranul țării, că el a condus, supt orice formă ar fi, destinele țării și acei 20 de ani nu pot fi șterși din istoria și din evoluția țării.

M. Sa a găsit generozitatea de-a ierta poporului unguresc actele de rebeliune, de trădare și detronare de cari s'a făcut vinovat în trecut, poporul unguresc însă n'a știut să găsească acelaș avânt de generozitate largă, el a rămas închis în principiile înguste și seci ale teoreticianilor săi constituționaliști, călărind și acuma într'o clipă atât de mare pe caraghiosul băț cu cap de cal al chițibușirilor constituției specific ungurești.

Mai mult decât ori când cu prilejul acesta s'a putut vedea adevărata icoană a popoarelor țării. Țara întreagă se desface în două tabere diametral opuse. Una e tabăra puternică și încheșată care supt masca loialismului ascunde în realitate sentimentele cele mai subversive pentru tron, iar a doua e tabăra »irredentiștilor«, în realitate a cenușotcelor slabe și oropsite, e tabăra noastră cari am fost și vom fi totdeauna loiali.

Dinasticismul celor dintâi e îngust și egoist, se întinde numai până unde dinastia e dispusă să se identifice cu interesele specifice ungurești.

Dinasticismul cel adevărat e însă a taberei celeilalte. Noi iubim dinastia nu pentru că ocrotește interesele unui singur popor, ale poporului nostru sau ale altuia, ci pentru că ea e ocrotitoarea tuturor intereselor din țara întreagă. Noi nu o iubim numai până unde dinastia e dispusă să facă concesiuni poftelor noastre neînfrânate de domnie și împilarea a altor popoare.

Noi iubim dinastia, pentru că știm că interesele ei, sunt interesele de bine și prosperitate ale țării întregi, care e și binele nostru. Pentru unguri însă interesele dinastiei nu pot fi decât interesele specifice ale poporului unguresc cari exclud interesele altor popoare și ei își drămuiesc dinasticismul dupăcum dinastia se identifice cu interesele ungurești.

Iată explicarea relațiilor încordate dintre Burgul din Viena și dintre poporul unguresc și explicarea conflictului dintre coroană și guvernul unguresc în jurul votului universal.

Darea de seamă a deputatului Maniu în Vințul de-jos. Deputatul național, dl Iuliu Maniu, își va face darea sa de seamă Duminecă, în 23 August în Vințul-de-jos.

Ziua Majestății Sale.

Aniversara nașterii Majestății Sale împăratului a fost serbătorită în întreaga monarhie cu un entuziasm extraordinar.

În fiecare oraș și în provincie în fiecare sat au fost celebrate servicii religioase și s'au făcut manifestațiuni de dinasticism călduros.

Toate ziarele din monarhie relevează această zi prin articole însuflețite și amintind că toți cetățenii din împărăție fără distincție de naționalitate, credință sau poziție, sunt de acord pentru a respecta persoana venerată a împăratului, atât de sîmnat în lumea întreagă pentru virtuțile sale și devotamentul către popor și pentru pace.

Ceremonii religioase au avut loc la Viena și la Budapesta, la care au asistat toți ministrii, înalții funcționari ai curții și ai statului. Apoi s'au dat prânzuri de gală și s'au tras salve de tunuri.

Împăratul a primit nenumărate telegrame de felicitări dela toți suveranii lumii, precum și dela președintele Roosevelt.

In Viena.

Parada militară a fost favorizată de un timp splendid, asistența era imensă.

In România.

Majestatea Sa Regele Carol a trimis din Sinaia o lungă și călduroasă telegramă de felicitare Împăratului la Ischl.

În București s'a celebrat la orele 11 dimineața un Te-Deum la catedrala catolică Sf. Iosif.

Au asistat contele L. de Sapary, însărcinatul de afaceri al Austro-Ungariei; baronul Adrian de Verburg, secretarul legațiunii; contele L. Hoyos, atașat de legație; căpitanul L. Fischer de Ledenice, atașat militar.

D-nii: Ioan Brătianu, Vasile Morțun, Al. Djuvara, Ion Kalinderu, Verdy du Vernois, consilierul legațiunii germane; C. Feindel, consul general al Germaniei; Wodianer de Maglov, consul general al Austro-Ungariei; Ciuresin, viceconsul; E. Iavorowski, secretarul cancelariei consulatului Austro-Ungar, Hartman, Kikenbaum, Emil Petrescu, generalul Ionescu, Duiliu Zamfirescu, secretarul general al ministerului de externe, Trăsnea-Greceanu, șeful protocolului, Diamandy, colonel Haralamb, colonel Tănăsescu etc.

M. Sa Regele a fost reprezentat la Tedeum prin d-nii: colonel Magheru și maior Torocanu.

După terminarea serviciului religios a avut loc o recepțiune oficială la legațiunea Austro-Ungară.

In Marienbad.

La ceremonia religioasă din Marienbad au asistat regele Angliei și marele duce de Mecklenburg.

In Bosnia și Herțegovina.

Și aici au avut loc serbări mari în onoarea împăratului. Se semnează mai cu seamă dela Seraievo ovațiuni patriotice ce s'a aranjat.

Grațierii.

Din închisorile din Viena au fost puși în libertate 24 deținuți, cari au fost grațiați cu ocazia zilei de naștere a împăratului. Ei au fost aduși în sala tribunalului unde președintele a rostit o cuvântare cerând condamnăților ca pe viitor să se arate demni de grația ce li-s'a acordat.

Mulți dintre ei au plâns.

In Rusia.

La Krasnoeselo de asemenea s'a dat un prânz de gală la care au fost invitați membrii ambasadei austro-ungare. Țarul a toastat călduros pentru împăratul Francisc Iosif.

In Belgrad.

Cu ocazia aniversării împăratului Francisc Iosif, un Tedeum a fost oficiat la biserica catolică, la care a asistat principele moștenitor George. Principele, în numele său și al regelui a prezintat sincere felicitări însărcinatului de afaceri austro-ungar.

Au asistat la Tedeum ministrul afacerilor străine, șeful secțiunii politice și secretarul regelui.

Darea de seamă a deputatului Vasile Goldiș în Cuvin.

— Raport special. —

Cuvin, 19 August.

Azi a avut loc darea de seamă a deputatului național Vasile Goldiș către alegătorii săi din cercul Maria Radna.

Deputatul a sosit în Cuvin cu motorul la 2^{1/2} însoțit de deputatul Șiriei Ștefan C. Pop și număroși prietini din Arad și din împrejurimi. Intre aceștia am observat pe d-nii Procopiu Givulescu, protopop (M. Radna), Dr. Ștefan Ispravnic, adv. (Arad), Gerasim Serb, asesor consistorial (Arad), Gheorghe Purcar, asesor consistorial (Arad), Dr. Alexandru Marta, avocat (Lipova), Sever Bocu, Gheorghe Pop și Ioan Montani, redactorii »Tribunei« (Arad), Dimitrie Roman, proprietar (M. Radna), Dr. Vasile Avramescu, avocat (M. Radna), Trifu Lugojan, profesor seminarial (Arad), Dr. Iacob Hotăran, avocat (Șiria), Dr. Emil Monția, avocat (Șiria), Petru Pelle, preot (Miniș), Romul Vășian, preot (Gioroc), Cornel Popescu, preot (Pauliș), Antoniu Coșa, învăț. penz. (Gioroc), I. Mihulin, preot (Cicir), Ioan Micloși, preot (Covăsint), Porfirie Popescu, inv. penz., Ioan Popescu, preot (Torac), Nicolae Lazarescu, proprietar (Șiria), Liviu Papp, inv. (Covăsint), Traian Friedric, inv. (Miniș), Vasile Ioșica, proprietar (Lipova), Dr. Ioan Ursu, avocat (M. Radna), Dr. Ioan Pap, (Lipova), Fabriciu Manoila, preot (Soboteli), Dr. George Dragu (Li-

pova), Dr. A. Boțioc, (Arad), Conopan, preot (Pauliș), Iancu Ștefanuș, preot (Mândruloc) etc. etc.

Deputatul a fost primit cu mari ovațiuni de mulțimea care-l aștepta.

Descinzând, părintele din loc I. Moț, salută cu puține cuvinte pe deputat.

Deputatul pleacă apoi la casa părintelui Moț, unde este găzduit.

Adunarea.

Într'astea, curtea bisericii, unde se va ținea adunarea, s'a umplut de popor.

Părintele Moț propune o listă de fruntași pentru comisia care să invite pe dl deputat Vasile Goldiș să-și fie darea de seamă. Aceștia sunt: Romul Vășian preot în Ghioroc, George Suci, George Sărb, Iosif Vancu, Ioan Iegrețiu, Todor Brădean, Todor Bradin, George Bradin lui Vasilie și Avram Ilieș, proprietari în Cuvin.

Sosește deputatul între însuflețitele urale ale poporului.

Părintele Moț urcă tribuna și talmăcind în câteva cuvinte celor adunați însemnătatea momentului, propune de președinte al adunării pe protopopul Radnei Procopiu Givulescu, de notar pe dl dr. Sever Ispravnic, avocat în Arad, — oeeace se primește unanim.

Dl Givulescu ocupând scaunul prezidial, mulțumește pentru încredere și deschizând adunarea spune că ne-am adunat să ascultăm cuvintele încredințatului nostru, care de doi ani de zile a fost mereu la înălțimea chemării sale, înfruntând cu bărbăție vijeliile luptelor. Azi e între noi, ostaș cu armatura colbuită de lupte (trăiască!). Să ne spună cum a luptat, cum și-a îndeplinit datoria acolo unde l-am trimis.

Vre-o câteva clipe de așteptare, de tăcere. Privirile tuturor sunt ațintite spre dl Goldiș. În liniștea sărbătorească răsar apoi clar, răspicat cuvintele iubitelui deputat. Ele pătrund sufletele, le înalță, le entusiasmază. Potrivit priceperii poporului, dl Goldiș, îămurește situația politică actuală, explicând-o la lumina tradițiilor istorice.

Discursul dlui Goldiș.

Iată discursul dlui Goldiș prins în fuga condeiului:

Iubiți frați! Au trecut doi ani decând alegătorii cercului Radna au aflat de bine să mă trimită acolo, unde se croiește soarta popoarelor din țară. M'au trimis să le talmăcesc dorințele, să spun făuritorilor de legi cari sunt dorințele românilor, ale popoarelor, cari cu sudoarea muncii și cu sângele lor susțin țara. Vreme de doi ani, când am n'auvut timp liber, am cutrierat vară de vară satele din cercul meu, ca să le arăt celor mulți și obidiți cum stau trebile în țară și ce nădejdi putem urzi pentru viitor. În calea mea am ajuns aici, în Cuvin. D-voastră sunteți cei din urmă între cari am venit. Dar să mă explic cum de v'am lăsat mai pe urmă. Fraților! Ca creștini buni, veți fi auzit adeseori cuvintele sfintei scripturi, care dă păstorilor povața, că dacă din turma lor de 100 de oi una s'a rătăcit, să le lase pe toate și să meargă să caute pe aceea una. Dv. sunteți cei dintâi, lamura alegătorilor mei, cele 99 oi bune, români luminați, cari cetiți cărți și ziare și aveți atât de arzătoare trebuință să mă auziți, căci cunoașteți starea lucrurilor, adevărurile apostoliei noastre sunt îndrădăcinate în sufletele d-voastre. M'am dus deci întâiu între cei mai slabi. Am fost în munți, în umbra pădurilor întinse, în preajma cărora frații noștri dorm acoperiți de negura neștiinței, amărțiți de-o soarte vitregă, cu sufletele încătușate de chinurile unei vieți pline de mizerii.

Am fost prin acele locuri chiar de câte două ori. Mi-am pus toată puterea, mi-am dat toată silința să-i luminez, să-i deștept și pe ei. Vă mărturisesc însă că nu multă ispravă am făcut, glasul meu s'a pierdut fără răsunet prin acele văi uitate de Dumnezeu. N'am ajuns ținta spre care am nizat. Cei mai mulți frați nu s'au trezit încă la

lumina adevărului. Mi-aș fi scos și inima din piept ca să le arăt flacăra ei sfântă, dragostea mea înflăcărată pentru poporul românesc. Au făcut însă cu mine ca iudeii cu dl Hristos. La alegeri s'au însuflețit pentru mine, pentru steagul sfânt ce l-am coborât în mijlocul lor, asemenea iudeilor cari au sărbătorit pe dl Hristos în Duminica Floriilor. Dar după ce am trecut Calvaarul luptelor de doi ani, mi-au strigat: „Răstigniți-l, răstigniți-l pe el!” (Un glas: Doamne bate-i!) Cei pentru cari mă lupt împreună cu tovarășii mei, au lătors fața dela mine și n'au vrut să mă cunoască. D-voastră însă sunteți între cei dintâi fii ai neamului, d-voastră sunteți apostolii lui. Cu mare bucurie am venit între d-voastră, — nu ca să vă dau seamă, căci cunoașteți din cărți și din ziare activitatea noastră, ci ca să sorb putere nouă din vigoarea sufletelor d-voastră, ca inima mea să prindă nouă înflăcărare la focul inimei d-voastre. Din nou încălzit, cu puteri improspătate voi merge apoi iar în casa țării, ca să reiau lupta pentru drepturile neamului nostru. Acui e țara?

Așa se zice că țara aceasta-i a noastră. A noastră o știm noi din vremurile străvechi. Mițesc ceice zic că e numai a unui neam. Ea e tuturor popoarelor, cari o țin cu sudoarea lor, o apără cu sângele lor. Ori dela români nu se cer cătane cari în vijeliile ce se năpăstnesc asupra țării își varsă sângele cei dintâi; ori dela români nu se cere dare, ori nu susțineți d-voastră ca banul tescut din pungile d-voastre toate așezămintele și domniile țării? A noastră este țara aceasta!

Așa se zice fraților, că în țara asta domnește constituția. Ce va se zică constituția? Ea înseamnă, că în țara asta să nu se întâmple ce vrea un om s'au cât va oameni, ci toate lucrurile să meargă cum dorește poporul. Într'o țară constituțională legile se fac pentru popor și guvernul e pentru popor.

Și atunci deputații chemați să facă legile, e firesc că trebuie să știe ce vrea poporul. Pentru aceia a fost totdeauna ob ceiu, ca deputații să vină între popor ca să-i spună ce au făcut, ce au de gând să facă și să cunoască dorințele poporului, pentruca să fie oglinda credincioasă a voinții poporului. Dar ce vedem? La noi nici odată n'au fost atâți deputați, cari să sprijinească guvernul, căci dintre 413 deputați (fără cei 40 de delegați croați — N. R). 360 sprijinesc guvernul. Și dacă citiți ziare, a-ți văzut, că deputații guvernului nu merg între popor. Oare pentruce au ăsat obiceiul acesta? Pentruca să tem de ce zice poporul! (Un glas: N'au făcut bine pentru popor!)

Deputații români între popor.

De doi ani de când sunt la cârmă, ei știu că n'au făcut legi pentru binele poporului și li i rușine de el (Glasuri: Adevărat!) Și ei nu vor să cunoască nici pe viitor dorințele poporului, căci știu bine, că nu le vor împlini, ci vor ținea so-coteală de boerii cei mari de tot din fruntea țării. (Să trăiască domnul nostru!)

Numai noi cei pușini umblăm în popor, căci suntem pușini abea 26 de inși, adică 15 români, 7 slovaci și 4 sârbi. Noi suntem împreună ca frați, reprezentanții popoarelor asuprite din țară. Noi mergem între popor, ca să-i vorbim, căci nu trebuie să ne fie rușine.

Aici oratorul arată că au vorbit către popor deputații Suci la Borosineu, Lucaciu la Beiuș, el însuși vorbește la Cuvin, și Ștefan C. Pop va vorbi la Șiria. (Numele fiecărui deputat amintit e subliniat de puternice strigăte »Să trăiască!«). Noi toți deputații naționaliști alergăm ca furnicile pământului prin toate părțile pentru a sorbe putere dela d-voastră, poporul.

Am venit deci ca să vă dăm seamă de lupta ce am purtat. Ce am făcut noi? Aș putea să fiu foarte scurt. Am putea să răspundem cu toții: Am luptat. Am luptat din greu, căci e greu să lupți 26 de inși împotriva a 360 de inși și e și mai greu când cei 360 de inși din capul locului cum ai intrat în cameră cu scrisoare de încredere dela d-voastră, ne-au declarat dușmani și ne-au strigat: Afară cu voi! (Rușine!)

Mașini de cusut, biciclete, motoare, mașini de scris, mașini agricole și gramofone, la

FALK IMRE

se pot procura cu plătere în rate

Mare atelier mechanic de reparaturi.

Montare de sonerii electrice și reparare. Atelier de reparat mașini de scris și decusut, biciclete și motoară.

Cu stimă: **Andre Falk, Kolozsvar, și'n str. Deák Ferencz nr. 30.**

În contra cui am luptat acolo? În contra nedreptăților de veacuri, în contra duhului rău, care de o mie de ani nu mai vrea să lase din țara asta. Dacă ați căutat în cartea unde sunt scrise cuvântările deputaților naționali (trăiască!) cei 26 de inși au vorbit cât 360 de alți deputați. Pentru ce fraților? Pentru că suferințele noastre sunt foarte multe și dacă am fi vorbit mult mai mult, tot nu am fi spus tot ce ne doare.

Am luptat acolo în contra rămășițelor din veacurile triste ale iobăgiei, când dreptatea era înlanțuită în lanțuri grele.

Vremurile iobăgiei.

Au trecut 60 de ani de atunci, dar mai sunt între dvoastre bătrâni cari își pot aminti cum a fost înainte de 1848. Ca și în alte țări și în țara noastră a domnit feudalismul, iobăgia. Domni în țară erau numai nemeșii (nobili), cari aveau toate drepturile din lume. Nu plăteau dare, nu dau cătane, ale lor erau pasările din văzduh, ai lor peștii din apă, ale lor săbătașii din păduri și de prin hotare, munții și văile, pământurile toate, ale lor bunătățile câte le-a lăsat Dumnezeu în lume. A poporului era jugul, sbiciul, robota. Trebuia să are în cinste, să treere în cinste, să-i ducă domnului de pământ și porc și găscă și clisă și de toate câte avea, tot în cinste. Așa a fost înainte de 1848. Cea mai neagră sclăvie a domnit atunci. E scris cu litere roșii, de sânge, în istorie, că nicăiri în lume n'au fost mai cruzi mai fără suflet domni de pământ ca în țara asta bătută de Dumnezeu. O mie de ani a ținut sclăvia, o mie de ani și-a tot adâncit goanul tirăniei feudale rădăcinile în pământ, pătruzând mai adânc de cum a crescut de asupra pământului spre cer. Ușor e fraților să smulgi din pământ un stejar cu rădăcini atât de mari, atât de adânci? Tot așa de greu e să smulgi din viața noastră de stat rădăcinile domniei nemeșilor. Puteți înțelege cât, de grea e lupta noastră.

În 1848 văzând nemeșii că li se gata, că dela Apus pătrund raze de lumină în bezna ce stăpânea mințile milioanei subjugate, — au încercat totul ca să-și salveze domnia. Dar vremurile au rânduit altfel. Dela popoarele înaintate în cultură și lumină a venit și peste țara noastră, acum 100 de ani, vântul răcoritor al libertății. În Franța milioanele de iobagi s'au sculat împotriva urgiei nemeșilor cerând libertate și egală îndreptățire. Și fiindcă nemeșii n'au voit, ei au umplut pârâiele cu sângele asupritorilor, au pusii prin sabie și foc domnia lor, săvârșind izbânda libertății. S'au mișcat atunci popoarele în toată lumea, iar cei cari au supt veacuri întregi măduva din oasele noastre s'au cutremurat. Au zis că dau și ei drepturi — de sălă. Au zis că dau constituție, libertate. Legile să le facă trimișii poporului. Însă au fost vicleni și atunci.

Au dat constituție așa ca să rămâie și pe mai departe ei stăpâni. Au făcut legea electorală așa, ca poporul să fie silit a-și alege de deputați numai pe urmașii nemeșilor. Mai blăstămată lege ca aceasta nu este în toată Europa. Au sucit-o așa că nici după 50 de ani poporul nu-și poate alege deputat după cum îl trage inima, nelimpie-decat, ci numai pe furis își poate trimite câte un deputat după dorința sa. Pe seama Ardealului au făcut o lege deosebită, și mai blăstămată. Acolo sunt sute de sate cu câte un singur alegător. Sunt mulți români acolo și s'au temut să le dea vot, știind că între mulți se vor găsi și mulți de omenie, cari nu-și vând votul străinului. La noi, în părțile unguene locuite de români au făcut în schimb cercuri mari. La Caransebeș 250.000 de oameni alege un deputat. Alegătorii trebuie să facă depărțări de câte 100 km. Trei zile bat drumurile și cărările munților, pe ger pe vijelie, până s'ajungă la locul de alegere. Cei de prin satele de lângă Dunăre trebuie să meargă până la Caransebeș. Omul sărac nu merge, căci are lucru. Cine merge trece prin 30 de sate. În fiecare li iasă în cale birăul, jandarmul și birtașul, cari îl incurcă încât dela o vreme nici nu mai știe cum îl cheamă. Au făcut legea ca cei bogăți, porodițele nemeșilor, să poată cumpără cu mân-

care și beaură, cu bani, sufletele alegătorilor. Noi sărăntocii n'aveam bani, deci li alegeți pe ei. Alegeți pe acei cari ne-au stăpânit o mie de ani și voiesc să ne mai stăpânească o mie.

Românii la comitat.

În adunarea comitatului din 600 de inși numai jumătate sunt aleși de popor, iar jumătatea ceialaltă e dintre oamenii bogăți. Și poate să fie cineva ori cât de prost (rîsete), dacă are avere multă e virilist. Pentru ce-i făcut asta? Pentru că la comitat sunt puși slujbași toate porodițele domnilor mari cari șed de geaba (Strigăte: *Prin birturi și prin cafene!*) și ne sug oasele.

La Vărădia unde sunt numai români le-am spus să aleagă la comitat numai români, căci ar trebui să fie aleși mai mulți români, doar suntem din o sută de oameni, tot câte 80 de români în comitat. Iar când am venit la vot am văzut cum tot la două cocii (șaruțe) de alegători erau câte doi jandarmi cari veniseră cu oamenii ca să voteze liber (Rîsete și aplauze). Și când i-am întrebat pe cine au votat au răspuns: Nu știm dle! (Rîsete).

Tot așa în casa țării. Acolo s'au pus stăpâni nemeșii cari ne-au stăpânit timp de o mie de ani. Este interesant să vă spun ce partide sunt în casa țării ca să vedeți că și azi ne stăpânesc tot vechii nemeși. În vremea veche erau popii cei catolici — ai noștri, bieții, nu aveau intrare — apoi nemeșii și la urmă grofii cei mari. Și lucru curios, că și azi sunt tot așa trei partide.

Partidele din parlament.

Întâi e partidul unde sunt popii catolici, și să numesc partidul popular.

Dar numirea asta e mincinoasă, căci e mai aproape cerul de pământ, decât ei de popor.

Al doilea e partidul grofului Andrássy, numit partidul constituțional, măcar că toemai groful Andrássy nu a apărat constituția țării ci a omorât-o.

Al treilea e partidul lui Kossuth unde sunt și azi nemeșii cei mici dar mulți. Aceste trei clase țin la olaltă ca fierul de tare și sunt coalitate. Pentru aceea ei se cheamă coalitie și vor să fie iobăgia ca înainte de anul 48.

Vedeți dreptul de candidare cât e de viclen. Se cheamă că ai dreptul să alegi, dar pe cine? Numai pe cine ți-l candidează el vicișpan sau fibirăul și el candidează pe oricine numai pe cine vrei, nu. În felul acesta noi rămânem cu buzele umflăte, iar ei cu buzunarele unflăte. (Aplauze).

Persecuția presei.

Libertatea de presă cum o avem noi în țară e de râsul lumii. Libertatea de presă înseamnă, ca să ai dreptul de a lumina poporul prin foi. Dar iați cuteze vre-unul din cărturarii voștri să scrie cu grai din inima voastră, — țop cu el în temniță. Gazetarii, cari au cutezat să ceară drepturi pe seama poporului românesc, au fost înfundăți în temniță. La Seghedin, la Vaș gem temnițele de ziarști. Bațjocură și hulă fac cu noi. Afară de foaia lui Kossuth »Lumina«, pe care n'o bagă în seamă nici un român de treabă și care poate scrie și laudă toate ticășiile guvernului celelalte românești toate sunt luate la goană. Până și redactorii dela foile mitropoliei din Sibiu și din Blaj, zac în temniță. În fața Europei însă se laudă cu libertatea de presă. Ca să poți porni o foaie legea îți cere să dai cauțiune de 20 mii coroane. Unde mai e așa? Nicăiri. Până și cei dela foile, cari scriu numai povești sunt întemnițați. Țara noastră e țara minciunilor. Libertatea deputaților încă e minciună. Cinci inși dintre noi sunt deja în temniță. În zilele trecute un deputat slovac, ficior finăr și sdravăn, cu sufletul aprins pentru durerile poporului său, a fost judecat de tribunalul din Presburg, a un an închisoare. Noi nu suntem siguri nici-cdată. Și când vorbim, vorbim cu inima în dinți. Vine procurorul și ne bagă în temniță pentru c'am vorbit pe placul poporului.

Cum suntem reprezentați?

Noi, popoarele asuprite din țară, facem mai mult decât jumătate din populația țării. Asta n'o pot tăgădui, căci oamenii se pot număra. Românii suntem 3 milioane, a șeasa parte din locuitorii țării. Câți deputați ar trebui să avem? Nu 15, ci 70. Slovaci tot 3 milioane și 7 în loc de 70. Drepturile sunt tot așa. În loc de 70 numai 15. Așa stăm cu drepturile. Ei le împart, și cine'mparte parte-și face. Noi suntem săraci. N'aveam grofi și baroni. Cei cu haine negre din opincă ne tragem. N'a fost cine să se îngrijească de noi la împărțală. Toate oalele în cari fierb bunătățile țării, le-au luat ei, au rămas pe seama lor. Noauă ne-a rămas să suflăm în foc. (Ilaritate). Între astfel de împrejurări, lupta noastră a fost săracă în rezultate în cești doi ani de zile.

Noi ne-am luptat 15 contra 400 de inși. Au fost săptămâni întregi când nu vorbeam decât noi și dacă ne-ar fi lăsat am fi vorbit până acuma. Dar ei au fost mai mulți și ne-au biruit cu votul.

Ce a votat parlamentul?

Căci ei au votat mereu orice li-s'a cerut dar iată ce au votat în vreme de doi ani: Cheltuelile țării au fost

în 1906	de 1086 de milioane
în 1907	de 1134 de milioane
în 1908	sunt 1238 de milioane

adică cu 104 milioane mai mult ca un an mai înainte.

Dar ce credeți că cele 48 de milioane și cu cele 104 mil. pe ce să cheltuesc? Pentru că să vă ușureze soarta? Nu, căci numai pentru plățile slujbașilor se plătesc 360 de milioane. Pentru că au ridicat lefurile la toți nenorocii. Mai zilele trecute îmi spune un judecător că i-au ridicat iar leafa cu 600 de coroane și mă întrebă ce să facă cu banii aceștia?

Așa ridică lefurile căci în slujbele acelea sunt tot copiii și rudele lor. Iar români nu pun decât doar pe vre-un scriitor, vre-o ciudrogaiță mărunță ca să nu se spuie că nu pun și români.

La comitat dela fișpan până la cel din urmă scriitor, toți sunt unguri.

Trăiască împăratul!

Acum trei ani ei ne-au învățat să nu plătim dări și să nu cătănim. Pentru ce? Pentru că M. Sa împăratul (Puternice și prelungite strigăte: Să trăiască!) n'au vrut să pue pe Kossuth ministru. Iar mai târziu când au ajuns la cârmă tot ei ne-au cerut darea și cătanele pe doi ani de-odată. (Mișcare).

Legea lui Apponyi.

Au venit cu legi despre școală. Au ridicat plățile învățătorilor de stat, — tot din busunarele noastre, cari plătim dările. Au zis că vreau să ne lumineze. Dar tocmai Cuvinenii vor și a înseamnă legea lui Apponyi. Stăpânirea a pus piciorul pe gâtul învățătorilor, face corteși din ei. Un paragraf al acelei legi blăstămate zice, că 20 de oameni dintr'o comună pot cere ca în școală limba de propunere să fie cea unguerească, — un alt paragraf spune, că unde e odată limba de propunere unguerească, acolo ea rămâne pe veci. Acum furnică prin sate agenții guvernului ca să seducă oamenii, câștigându-i pentru limba unguerească. În școlile noastre deja se învață unguerește mai mult chiar ca în școlile unguerești. Limba noastră a rămas de bățjocură. Alt popor n'ar suferi așa ceva pentru lumea toată. Față de noi ei cutează toate, căci ne-a mers vestea că suntem un popor blând, pașnic. (Un glas: l'om speria noi odată!)

Toate legile le aduc de binele stăpânitorilor. Pe cei cari pretind legi pentru sărăcime, îi amuțesc, îi opresc să vorbească. O lună întregă ne-am luptat împotriva schimbării regulamentului intern al camerii. (Explică pe larg legea Nagy Emil). Nu avem dreptul nici să ne mai plângem. Căci se tem de cuvântul nostru. Cuvântul nostru

Sanatorul și hidroterapia

Doctorului RÁCZ ÖDÖN

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca nr. 7.

Telefon 639.

Deschis în decursul anului întreg pentru bolnavi

Băi electrice. Hidroterapie, tratament electric, băi de carbogen, de etină și minerale. Tratament cu aer cald, dulpuri de aburi, cură de nămol de Pöstyén. Băi de nămol de Franzesbad, cu nămol original. Impachetări cu nămol. Inhalatuni. Masaje cu vibrații. Cură de slăbire și îngreșare. Să recomandă la: nervositate, istovire de orice fel, afecțiuni de stomac, intestine, iomă, plămâni și organele respiratorii, la reumă articulară și musculară. Rezultate excelente.

Supraveghiera permanentă medicală; prețuri ieftine.

PENSIUNE (locuință și alimentare) pe zi 3—5—7 coroane.

Cu plăcere ofere prospecte și lămuriri

Dr. RÁCZ ÖDÖN

= proprietarul și conducătorul institutului. =

ar străbate până la treptele tronului și îl aude străinătatea. Ni l-au tăiat deci. Se tem de ochii lumii din afară, își ascund ticăloșia.

Astfel au putut aduce ușor o mulțime de legi nedrepte. Așa lege impositelor pe alcool. (O explică). Fiecare moșier cu 1000 de lanțuri are drept de fabrică de spirt. Ei vând scump poporul. Poporul nu poate fierbe căci au pus dări aproape îndoit de mari. De dragul domnilor au nimicuit venitele țărănilor. Ba domnii mai primesc și ajutorul dela stat pentru că fierb. (Un glas: Sus e Dumnezeu, îi va bate, — dar acum n'are vreme!)

E posomorâtă icoana, fraților, triste sunt culorile în cari se prezintă situația.

Să nu pierdem curajul!

E cam posomorâtă icoana ce v'am zugrăvit, fraților. Suntem încă foarte departe de zorile libertății adevărate. Dar oare noi pentru asta să ne pierdem curajul și să ne culcăm pe dungă să dormim mai departe? Noi nu zicem așa fraților. După o mie de ani de iobăgie și de suferințe a trebuit să sosească anul libertății 48.

În țara Ardealului lângă orașelul Blajului, pe câmpul care s'a numit de atunci pe veci câmpul libertății s'au adunat 40.000 de români și au jurat că nu mai vreau să fie robi (Trăiască!) și au jurat că în vecii vecilor vreau să fie români în țara asta pe care o țin cu sudoarea și cu sângele lor (Trăiască!). Jurământul acesta trăiește și în pieptul nostru. Și dacă după o mie de ani a sosit ceasul când s'a desființat iobăgia, tot mai mult nădăjduim că va veni și ceasul când ne vom slobozi de jugul nedreptăților.

În noi înșine e ajutorul.

Dar în lupta noastră noi nu putem aștepta ajutor dela nimeni. *În noi înșine e ajutorul (Așa-i!).* Atunci când toți 3 milioane de români vor fi una, când dela metropolit până la opincă tot românul își va aduce aminte de jurământul de pe câmpia libertății — atunci a bătut și ceasul libertății noastre (Așa-i!). Nu avem nevoie de brațele altora ci numai de brațele noastre. Când M. Sa împăratul (Trăiască!) va vedea că trei milioane de români, trei milioane de slovaci și toate popoarele celelalte vor plânge și vor cere dreptate va zice: Până acuma au tăcut și se vede că au dus-o bine, dar acuma aud glasul lor, trebuie că au nevoi și supărări.

Noi suntem fii mașteri ai acestei țări. Dar sfânta scriptură zice: „Bate și și se va deschide, cere și și se va da“. Noi trebuie să ne cerem drepturile prin trimișii noștri. Ei zic: că vă dăm dreptate dar o cereți ungurește. Când cerem să ni-se respecteze limba, ei zic că ne vindem țara. Am fi însă niște păcătoși, gunoaiile pământului, dacă nu ne am iubim limba! (Un glas: Ne-ar bate Dumnezeu!) Poporul care nu-și iubește limba e vrednic de jug, ca boii, pe care îi bate cu sbiciul un prunc de 7 ani.

Poporul românesc s'a saturat de jug. A dat Dumnezeu să se mai schimbe vremele. Acum vre-o câți-va ani bravii români din cercul Dobrei au dat semnalul de luptă. (Istorisește întâia alegere a dlui Dr. A. Vlad). După Dr. Vlad au urmat în curând 8 deputați, iar acum în urmă 15. Duhul deșteptării pătrunde tot mai larg. S'au desmetecit până și bieții noștri frați din Bihor. În cercul Beiuș de 50 de ani n'a fost deputat român. Acolo au stăpânit cei de pănura lui Kardos, pungașul. Românii de acolo erau atât de rămași, încât ne priviau mirați când le-am spus că au dreptul să-și aleagă deputat de al lor. I-a prostit ani de-arândul beutura, bătaia lui Dumnezeu. Șapte inși dintre noi am cutreerat satele zi și noapte, ca să-i luminăm. Și osteneala noastră n'a fost înzadar. Alegătorii două zile n'au beut nimica, încât domnii și-au făcut cruce și mirare, văzând că nu-i mai pot îmbăta, nu le mai pot fura mințile. O mie de jandarmi i-a străjuit. Chiar și în urma mea erau doi jandarmi, cari mă urmau peste tot locul, până și în casele oamenilor. Dar oamenii au prins inimă și a învins cel mai vrednic dintre noi: Dr. Vasile Lucaciu. În multe locuri mai putem alege: în Ardeal, în Bihor, în Bănat. În comitatul nostru am putea alege 7 inși, ajutați de șvabi, căci nici ei nu vor

dormi cât veacul. Când vom fi întăriți ca număr, vom fi și noi hotărâtori la aducerea legilor. Atunci vom putea face legi pe seama poporului.

Ne crește nădejdea, când ne vedem adunați așa de frumos. Poate sunt printre d-voastre bătrâni cari nu mai au nădejde, dar uite feciorii aceștia tineri, fetele acestea frumoase, copiii aceștia vor avea nădejde, vor lupta și se vor învăța să zică: să bată Dumnezeu pe cine o votă cu străinul. (Puternice strigăte: »Trăiască!«

Când dela Brașov până la d-v. la Cuvin va răsună glasul libertății, atunci soarele libertății a răsărit.

Duce-ți vorbă la cei rămași acasă și spuneți-le că-i doresc și iubesc ca și pe mine, și vă doresc futuroara sănătate (Lungi strigăte: Să trăiască!)

Discursul dlui St. C. Pop.

Președintele îl invită pe deputatul dr. Ștefan C. Pop să vorbească.

Iată în resumat vorbirea domniei sale.

Iubiți frați! La bobotează s'au împlinit trei ani, decând în drumul meu spre Covășinți, am fost oprit în satul d-voastre de un moșneag purtat în pat: »Adevărat e domnule c'a răsărit soarele românilor?« m'a întrebat moșneagul. »Adevărat moșule« — i am răspuns. Moșul cu fața radiată ca de-o inspirație profetică mi-a zis: »Apo: să vă ajute Dumnezeu să isbândiți!« Nu l voi uita nici-odată. De atunci nu multe s'au schimbat. Poporul e azi însuflețit și conștuit, în multe părți. Isbânda se apropie cu pasul v e mii. Poporul nu mai ascultă de proroci minci-noși. Sunteți destul de tari să ne sprijiniți în lupta noastră. Nu știm când vom cădea jertfă trădătorului. Dar vom merge cu fruntea senină în temniță, știind că suferim pentru suferințele voastre. Noi urmăm înainte nepăsători de hula ce ni-se face. Ei ne zic agitatori, dar 3—4 agitatori nu pot seduce poporul. Popoarele au minte ele se îndreaptă după îndrumările aspirațiilor lor firești. Cunoșc potrivnicii noștri acest adevăr, pentru acela lovesc în noi. Bat păstorii ca să se risipească turma.

Partidul național voește ce trebuie să voiască fiecare cărmă: binele poporului. Dar nu voim să mai răbdăm așa că tot el să dea în mine și eu să tot răbd ei dacă mă va sili voi da și eu înapoi.

Ne-am dus puțini în casa țării, dar chemarea noastră nu a fost să dăm acolo cu barda n lună, ci să venim între d-voastră, să vă luminăm, să alungăm duhul răutății și al amortirii dintre d-voastră! Vrem un popor puternic, dar el prin el însuși să fie tare. Să fiți treji, căci atunci drepturile vor veni singure pe seama noastră.

De trei ani și jumătate și în văzduh e numai svonul sufragiului universal, și păsările-l ciripesc. De trei ani s'a aruncat lozinca lui în lume. Se sbuciumă, se frământă popoarele, dar tot nu vine. Îl vrea și împăratul (viforoase »Să trăiască!«) dar dușmanii poporului îi zădărnicesc voința. Îl vrea împăratul, îl vreau popoarele, — numai ministrii cu tabăra lor din parlament nu-l vreau. Cei mulți în parlament sunt kossuthiștii, cari înainte cu 2—3 ani promiteau marea cu sarea. Ajunși însă la putere nu mai cunosc ce-au spus. Încearcă tot felul de tertipuri ca să zădărnicească voința împăratului.

La toamnă se va începe lupta cea mare. Am venit să luăm țările dela voi. Să stați tari ca stâncă când vă vom cere ajutorul. Nu ascultați de glasurile înșelătoare ale căpăilor guvernului. Da, guvernul și-a trimis căpăii înainte. Așa *Burgyán Aladár*, care zice: „de ce să facem dreptate, dacă n'a fost niciodată înainte? Noi trebuie să susținem statul și hegemonia ungarilor!“ Mare ticăloșie. Dar noi vom întoarce pofta lor pe dos. Ne vom lupta din răsuputeri, aducându-ne aminte că pe noi nu ne iartă nime n lume. Pe noi voesc să ne încătușeze cu tot felul de șiretlicuri. (Lămurește intențiile lui Andrássy: votul plural etc.) Toate șiretlicurile sunt pentru de a împiedeca pe români să-și aleagă deputat.

Oare de ce să se facă deosebire între noi și ei? Pentru că hotarele acestea au fost apărute de noi. Pentru aceea am apărut țara pentru ca să vie orice tras-impins să ne nedreptățească? (Rușine, rușine!) Ei cer ca votul să se dea după

avere. Să vă spun aici o poveste. În Pesta eră un mare negustor de porci. Când erau alegeri, toți domnii îl cheamau la vot și-l duceau cu trăsura la urnă. Când omul a sărăcit nimeni nu l-a mai chemat la vot, iar când s'a înfățișat la comisiune i-s'a spus că nu mai are drept de vot căci nu mai are avere. Și atunci, el a strigat: După 32 de ani, abia acuma aflu că nu eu, ci porcii mei au avut dreptul de vot.

Dacă frații unguri sunt atât de slabi încât au nevoie de sprijinul votului mincinos, atunci e rău de ei și atunci ni-i milă de ei. (Răsete. Aplauze). Patriotismul e o manta sub care se ascund multe minciuni și hoții. Iată Kardos, candidatul dela Beiuș, a înșelat pe fișpanul Bihorului cu 10.000 de cor. spunând că-i patriot.

Aici oratorul povățuește poporul să se ferească de cărcime ca de un rău mare.

Voința voastră e întrupată în persoana deputatului vostru. Când ne batjocoresc în cameră pe noi, deputații români, — pe voi vă batjocoresc. Când veți fi însă conștii nu ne vor mai batjocori — și nici pe voi. Să fiți uniți, — om de om ca peatră de peatră, — să fiți ca zidul.

Vă felicit, căci aveți un deputat care va căștigat cinste și în străinătate. Dușmanii înșiși zic „păcat că nu-i ungar“. Vă invit să veniți Duminecă și la Siria. Să veniți ca frate la frate, ca vecin la vecin. Iar când ne vom mai întâlni în viitor cu asemenea prilejuri să dea Dumnezeu ca tot ficiorul de 20 ani să aibă vot. (Vii aclamări).

Președintele, „ca vorbele să nu piară în vânt“ propune adunării să aducă hotărârea următoare (Notarul adunării dl dr. Sever Ispravnic o citește):

Proiect de rezoluție.

1. Noi alegătorii români din cercul electoral Maria-Radna, ascultând azi în 6/19 August 1908 în comuna Cuvin darea de seamă a deputatului nostru Vasile Goldiș, ne exprimăm mulțumitele noastre cele mai calduroase față de Domnia Sa și față de partidul dietal al naționalităților, pentru învrednică și bărbătească, ce au dovedit-o în parlamentul țării.

Rugăm pe deputatul nostru și pe toți deputații naționaliști, ca și pe viitor cu aceeași frățească înțelegere și armonie și cu acelaș curaj neînfrânt să lupte pentru binele patriei noastre comune, pentru libertatea politică și culturală a tuturor popoarelor, cari o constituiesc, după principiul sfintei trinități: *dreptate, egalitate și frățietate.*

2. Pentru manifestarea sinceră și nefalsificată a voinței cetățenilor și pentru exercitarea ei liberă la alegerile de deputați dietali, pretindem o nouă lege electorală pe temeiul sufragiului universal direct, egal, secret și cu votarea în comune pentru toți cetățenii patriei, fără nici o restricțiune. Contra unei legi de principii contrare protestăm cu toată hotărârea.

3. Pretindem ca și naționalităților nema-ghiare din patrie să li-se lase dreptul elementar cetățenesc de a se putea organiza în partide politice, ca orice partid din lume, în toate țările civilizate. Cerem prin urmare, ca ordonanțele ministeriale și măsurile administrative, cari calcă în mod volnic această libertate elementară, să fie scoase din vigoare.

4. Dorim și cerem conlucrare pacinică pe baza principiilor democratice și egalitare cu toate popoarele patriei noastre în folosul țării și a cetățenilor ei fără deosebire de limbă și religie. Rugăm prin urmare partidul dietal al naționalităților, ca în lupta lor spre acest scop să se alieze cu toate partidele, cari sunt conduse de aceleași

RÉTAY și BENEDEK,

atelier artistic pentru obiecte bisericesti

BUDAPEST, IV. Váci-utca 59.

Mare magazin de tot felul de haine bisericesti, prapori, potire, feșnice de altar, lustru, cruci și tot felul de obiecte pentru montarea bisericelor. — Catalog de prețuri și modele trimitem cu plăcere.

În atelierul nostru de sculptură se fac: Iconostase complete, altare, tabernaculume, amvoane, icoane portative. — Pictare de iconostase și icoane sfinte, pictare de biserică. — Planuri, catalog de prețuri trimitem cu plăcere.

Pe omul nostru expert îl trimitem fără taxă la fața locului, pentru primirea lucrului.

principii de dreptate și umanitate și îndeosebi pentru eluptiona sufragiului universal să recurgă la toți factorii constituționali, iar în caz de lipsă să ieie inițiativa unui congres general al tuturor naționalităților și partidelor, cari în privința legii electorale sunt stăpânite de aceeași voință și dorință.

5. Decidem, ca din adunarea noastră să se trimită Majestății Sale o telegramă omagială, iar casei deputaților să se trimită o adresă, prin care cerem aducerea cât mai curând a legii electorale pe baza principului nefalsificat al sufragiului universal.

Telegrama către Majestatea Sa.

Către cancelaria de cabinet a Majestății Sale imperiale și apostolice regești

in Ischl.

Din partea românilor cercului electoral dietal al Radnei, adunați astăzi în comuna Cuvin, primește, Majestate, expresiunea credinței lor în vece nestrămutate și cel mai adânc devotament. Cu încredere într'un viitor mai frumos. Te salutăm, Majestate, ca pe marele principe al sufragiului universal nefalsificat și ocrotitor egalității în drepturi a tuturor popoarelor țării.

Adresa către cameră.

Onorată Cameră a deputaților!

A trecut deja al doilea an de zile, de când s'a deschis dieta de acum a țării. Țara întreagă a fost plină de nădejdi, căci cea mai de căpetenie datorită a acestei diete se declarase a fi introducerea în lege a dreptului de vot universal, secret egal, direct și în comune. Dar până acum zădărnice am așteptat legea mântuitoare. Din potrivă în timpul mai nou tocmăi din partea presei, care sprijinește guvernul, se lățește vestea, că guvernul de acum nici nu voește să introducă în lege votul obștesc, ci despre dreptul electoral astfel de proiect voește să înainteze dietei, care nu va fi așezat pe principiul mare al egalității de drept, ci din nou voește să împartă pe locuitorii țării în două soiuri de cetățeni și anume: cetățeni privilegiați cu toate drepturile și cetățeni fără drepturi. Timpul privilegiilor a trecut și noi protestăm în contra încercării, ca în chipul sufragiului universal falsificat din nou să se escamoteze privilegiile în legile noastre. Pretindem deplină egală îndreptățire a tuturor popoarelor țării, pretindem votul universal secret, egal, direct și pretenziunea noastră justă o aducem pe calea aceasta la cunoștința Onoratei Case a deputaților.

În numele și din încredințarea cetățenilor din cercul electoral al Radnei, adunați la adunare populară în comuna Cuvin.

Inchiderea adunării.

Înainte de a se închide adunarea dl V. Goldiș mai urcă odată tribuna și spune că a adus în dar pe seama poporului un teanc de cărți. Predă cărțile dlui învățător din localitate Popovici, ca să le împartă între cei cari știu ceti. Darul dlui Goldiș e primit cu însuflețite aclamații.

De încheiere părintele protopop dl Procopiu Givulescu rostește câteva cuvinte potrivite implorând dela Dumnezeu binecuvântare și putere, întru apropierea biruinții.

În vreme ce mulțimea s'a reslățit grupuri, dl Goldiș a făcut câteva vizite pe la fruntașii din sat fiind pretutindeni întâmpinat cu brațele deschise.

Din calea ploii ce prinse a cădea repede, lumea s'a refugiat pe sub strașini. Redactorii acestui ziar, dimpreună cu mai mulți fruntași din Radna și Lipova, s'au pripășit sub un copac unde era mai mult popor. Din conversațiile țărănilor se deslușea o dumirire cuminte asupra celor spuse de deputatul cercului. Pe toate fețele se citea liniștea și demnitatea proprie tipului de țaran de prin aceste părți.

Unul singur mai sgomotos și exuberant în sentimentele sale. Un fost primar în Sobotel. Văzându-l pe dl Sever Bocu, pe care îl recunoscuse din întâmplare, se apropie de noi. Arăta multă alipire și însuflețire pentru fostul candidat în cercul Cocota, cum și pentru deputații cari au vorbit la adunare. Ajunși însă în inghesuiala de

pe motor vedem pe omul nostru cum împrejmuit de-o seamă de inși plângându-se împotriva deputaților români, cari nu împart nici beutură, nici parale. Scârbiți de această duplicitate noi l-am apostrofat aspru, în vreme ce vre-o câțiva flăcăi, crezând că poate nu îndrăznim să-l înfierăm potrivit ne îmbărbătau zicând: „Spuneți-i domnișorilor cum știți d-voastră mai aspru, căci suntem noi!” Acești flăcăi erau dintre aceia, cari păstrasera, în decursul adunării o calmitate demnă.

Astfel impresiile noastre, tulburate pe o clipă, s'au înseninat de nou și ne-am înfiorat de înțelesul mare ce se ascunde sub vălul de seriozitate sombră a acestui popor cu ochi de vulturi.

Un nou ordin. Majestate Sa împăratul a adresat primului ministru următorul autograf:

Iubite Dr. Wekerle! Mă simt îndemnat, ca din prilejul aniversării a 60-a dela începutul domniei Mele să înființez un ordin al crucii iubilare, care se va conferi în temeiul statutelor de stat civil și persoanelor cari se află în asemenea condiții.

Aducându-ți aceasta la cunoștință, totodată îți comunic în copie autograful, pe care l'am adresat din acest prilej ministrului Casei mele și al afacerilor externe.

Ischl, 14 August 1908.

Francisc Josif m. p.
Wekerle S. m. p.

Noul ordin se va conferi deci pentru meritele câștigate în serviciul statului. Autograful împărătesc, contrasemnat de primul ministru Wekerle, a stârnit un echou de nesfârșite văicăreli kossuthiste. Ziarele țărăne surla cea mare a indignării patriotice. Independenștii au și ținut o conferință. Foc și pârjol. Vor iscăli cu toții o propunere ce va fi să se transmită biroului camerei și în care cer »desaprobarea« autografului. De aceasta vitejie a lor ne ocupăm într'alt loc.

Păreră dlui Návay. Ca în anul trecut așa și în anul acesta dl Návay vice-președinte al camerei ungarești a ținut să-și spuie păreră asupra situației politice.

Din importanțele sale declarații reținem pe cele privitoare la chestia naționalităților, nouă și originale ca și asupra celorlalte chestiuni la ordinea zilei. Iată ce spune d-sa: Sunt de păreră aceasta și lupt pentru ea ca nimeni să nu fie suprat pentru religiuina sau limba sa. Trebuie să convingem naționalitățile că și ele au drepturi de cetățeni liberi ai patriei. Cred că atunci nu se va mai combate ideea de stat ungar și patria.

Până aici dl Návay ne-a convins pe deplin și credem că nimeni nu va mai îndrăzni să afirme că nu suntem fericiți, mai ales că o spune însuși vice-președintele camerei deputaților.

Adunarea din Brad.

— Raport special. —

Brad, 19 August.

Fruntașii din cercul electoral al Băii de Criș în conțelegere cu deputatul acestui cerc, dl protopop Vasile Damian au convocat pe ziua de 6/19 August, serbătoarea schimbării la față, pe orele 11¹/₂ la Brad adunare populară.

La chemarea fruntașilor sei din centru, poporul s'a adunat Mercuri în masă impozantă la Brad. Peste 3000 de români au fost prezenți în adunare, veniți la Brad din comunele Țărășal, Vaca, Valeabrad, Mestecăn, Tebea, Rișca, Ribița, Junc, Ribicioara, Ubărești, Tomnatec, Grohot, Bulzești, Lunca, Mihaleni, Blăjeni, Buceș, Stănița, Dupapiatră, Criștior, București, Rovina, Șesuri, Zdrapți, Luncoiul de sus, Luncoiul de jos, Buda, Scroafa, Podele, Săliște, Herțegani, Trestin, Căinel Crăciunești, Peștere, Curechiu, Portingani, Birtini, Cărăscău, Baldovin, Ticlești, Rișculița, Tomăști, Șteia, Brotuna, Leanți, Dobroț. Au asistat toți Brădenii, în frunte cu damele inteligenței, îmbrăcate toate în costum național și au fost de față mulți alegători și din centrele zărăndene Baia de Criș și Boița-Preoții și dascălii români în fruntea poporului din comuna lor.

Adunarea s'a deschis la orele 11¹/₂ pe piața mare de bucate a Bradului. Biroul adunării s'a compus din dl dr. Ioan Papp, avocat în Brad, ca președinte și din dnl advocați dr. Nerva Hodoș, și dr. Victor Nemeș din Baia de Criș, ca notari.

În cuvântul de deschidere al său, dl dr. Ioan Papp, a zugrăvit în vii culori nemulțămirea generală, ce domnește în țară și care nemulțămire cu stările politice, și sociale guvernul coaliției nu numai că n'a știut-o potoli ci dimpotrivă, a făcut să crească, să se potențeze.

Cu voce resonătoare, plăcută expune președintele adunării, valorosul stegar tiner al Zărăndului, dr. Ioan Papp, scopul adunării și trebuința, de-a se exprima poporul asupra atâtor rele, cari îl bântue și asupra întrigelor, cari se țin spre stricarea și înjugarea țăranelui.

Vorbirea caldă a președintelui adunării a stârnit multă însuflețire în popor.

Ca de încheiere a vorbirii sale, dl dr. Ioan Papp a dedicat cuvinte binesimțite de omaj pentru bătrânul nostru Monarh și a propus a se trimite — ce adunarea cu mare însuflețire a primit — cabinetului M. Sale la Ischl următoarea depeșă:

„Din adunarea populară ținută în comuna Brad, fu prezenți ai poporului român din Ungaria președintele gloriosului Tron expresiunea neclintitei lor credințe și a celui mai profund omaj și își descoperă admirația plină de recunoștință față de M. Voastră, inițiatorul introducerii volului universal și egal, dela maricularea căruia în lege nădăjduiesc fericirea viitoare a Ungariei și a popoarelor ei“.

care telegramă imediat s'a și expedit.

Discursul deputatului V. Damian.

A urmat apoi ca orator, deputatul cercului, dl protopop Vasile Damian.

Deputatul național al cercului Băii de Criș este nu numai ca om politic, ci și ca persoană omul cel mai stimat, cel mai iubit de către poporul zărăndean. Nu-i mirare astfel, că în momentul, ce s'a ridicat iubitul lor deputat, ca să rostească darea sa de seamă, întreaga adunare a erupt în ovații nesfârșite și în tot decursul vorbirii sale a subliniat expunerile sale nimerite cu aclamări însuflețite.

»După multe veacuri de suferință — zicea dl deputat Damian — în fine a străbătut și în țara noastră ideile mărețe ale libertății, egalității și frățietății. Durere însă, că acele numai la aparență au aflat aplicarea în viața publică și socială a patriei noastre și că în realitate încă și azi în »veacul luminilor« tot mereu trebuie să simțim contrarul acelor principii mari«.

Arată cum cei dela putere, sub diferite pretexte false tind a împiedeca, ca masa mare a poporului să ajungă la egala îndreptățire. — Schițeaza apoi decursul sesiunilor ultime ale Dietei și se oprește la fiecare lege de spirit reacționar pe cari le-a creat acest parlament. Atinge revizuirea regulamentului Casei deputaților, prin care i-s'a luat minorității puțința de a se pune în calea pornirilor rele venite dela vre-un guvern păcătos cu năde-dea, de a le putea zădărnici. Vorbește despre legea nouă, referitoare la școalele noastre și despre alte legi rele, pe cari toate dănsul și întreg partidul dietal naționalist le-au combătut din toate puterile și cari toate înseamnă povări și năcazuri noi bietului popor de rând.

Critica, ce a făcut-o deputatul Damian în special legii lui Apponyi și legii, care ridică darea vinarsului, a fost viu aplaudată și mereu întreprinsă de deseale aprobări unanime ale poporului prezent în adunare. Aceste două legi rele mai ales în acest ținut muntos vor avea grave și stricacioase urmări. — Satele mici din acești munți cu mare greutate pot da salarii de câte 1000 coroane la învățători, fără a fi silite să ceară ajutorul de stat. Și iar, în aceste părți, cari eminate din poame, prune și ardere de rachiu se susțin, dejă până acuma se simțeste pustiirea, care va produce-o legea despre înmulțirea dării de pe vinars.

Trece apoi la zugrăvirea situației politice din țară, care tot mai mult se incurcă și al cărei motor esențial este șovinismul de clasă și rasă.

»Trăit-au zile grele veacuri multe deardândul părinții nostri, dar limba și legea și-au păstrat-o pe seama urmașilor până ce cu sângele lor, ori când cereau asta interesele patriei și ale Tronului

lui, ardnicii erau. Și azi noi Români, tribut de sânge și de bani bucuros depunem pe altarul patriei, limba noastră strămoșească nu ni-o dăm, mai bine viața... Dar nici nu credem, că ori patria ori Tronul să ne ceară într'adevăr oare cândva așa ceva".

Ca de încheiere oratorul vorbește despre sufrajul universal, ca despre singurul mijloc prin care s'ar putea da curs sănătos stărilor din țară.

Frenetice aprobări a stors discursul dare de seamă a deputatului Vasile Damian, ținut în termeni hotărâți și rostit răspicat, pe înțelegerea poporului.

Rezoluția adunării.

După alinarea aplauzelor a luat cuvânt tinerul avocat Dr. Victor Nemeș, care a propus iar adunarea a primit unanim, următorul conținut:

»Adunarea poporală ținută în Brad la 6/19 August 1908 votează în numele poporului din cercul electoral al Băii-de-Criș iubitelui său deputat dietal Vasile Damian mulțămită pentru activitatea sa parlamentară de până acum, îl asigură și pe mai departe de încrederea și dragostea sa neclintită atât pe dânsul, cât și partidul dietal al naționalităților, căruia aparține — cu rugarea, ca și pe viitor să lupte din răsuferință pentru realizarea programului național, singurul care poate produce fericirea, libertatea și egalitatea tuturor neamurilor și claselor din această țară«.

Discursul deputatului Ioan Suciu.

La invitarea prezidiului ia apoi cuvântul la ordinea zi ei »situația politică« deputatul național al cercului Boroșineu, dr. dr. Ioan Suciu.

Indată prin primele sale cuvinte, prin care aduce adunării frățesc salut din partea fraților din cercul Ineuului, dnul Suciu câștigă simpatia poporului ascultător.

Și ei »legați de glie« sunt ca voi. Și într'un elan de inspirație dl Suciu explică poporului ce înseamnă »glia« Românilor.

Tot la un loc să fi fost cimiterile, morminți satelor voastre răsfirate? De sigur că nu, ci schimbat au locul indata-ce morminții vechi plini erau. Cine ar fi acela, care să-mi arate un petec de pământ, unde de sigur să poată susține, că acolo nu zac oseminte d'ale moșilor-strămoșilor noștri!

Ș'apoi unde n'au fost morminți, acolo de sigur că sunt câmpuri de luptă, cari special aici între munți dese au fost.

Astfel abia mai poate exista pe aceste locuri mărețe un petec de pământ, care să nu fie sfințit prin oasele și sângele părinților noștri, cari în decursul atâtor veacuri apuse s'au jertfit pentru țară și patrie.

Și chiar de ar fi, și acel mic petecel de pământ udat este de mii de ori cu stropi de ai sudorii crunte, cari au picurat de pe obraji părinților noștri pînă la plug, lucrători în robotă în șirul veacurilor triste.

Nu-i glie, care să nu conțină un atom din oasele lor, din sângele lor, și din crunta sudoare a jobăgimei.

D'acea: Românul pretutindeni »legat de glie«, ce nu-i alta, decât cel mai curat patri tism.

Nicăiri popor mai cu pietate față de trecutul ținutului său și față de părinții săi jertfii — nu — și d'aceea cuvintele oratorului au pătruns adâncul inimii fiecăruia, ochii tuturor sclipeau de duioșie.

Cu o întorsătură dl Suciu trece a arăta rânul mare, care silește chiar și pe acest popor, altcum atât de strâns legat sufletește de glia strămoșească, ca să-și părăsească vatra și să iasă calea spre America și alte țări.

Trece apoi la schițarea situației politice, pe care o face foarte nimerit, prin o asemănare.

„In multe comane s'a întâmplat una ca asta: Unul ori doi-trei bogățani, dedați ca toate după voia lor să se întâmple în sat și tot hotarul numai spre folosul lor să rodească, — într'altele și acel abuz și-l permiteau, că țineau unul singur câte 50—80 capete de vită pe iarba comună. Simțind ei, că asta nu li-se va suferi multă vreme și că incolțește între cei scurtați dorul de-a introduce chiar și în pășuirea pă-

șunei proporția dreaptă, adevărat după pământ și după sarcinile purtate, — iată cum au izbutit a păcăli sărăcimea. — S'au dus pe ia cei mai slabi și mai rămași de pricepere și au cumpărat oala ei cu câte 10—30 florini dreptul lor din pășunea comună. Aceștia sărmanii nici nu știau, ce vând ei. Destul că bogătanii nesațioși au ajuns a se putea fâli, că azi cu drept folosesc singur numai ei cu turmele lor pășunea, pentru că e singur a lor numai, cumpărată pe bani dela nepreceptuși“.

Așa-i și cu drepturile cetățenești. Dl deputat Suciu explică apoi pe înțeles poporului nădejile legate de introducerea votului universal și combate tendințele celor dela putere, cari ar dori să falsifice, prin diferite legi, votul universal promis.

„V-am amintit oasele strămoșești și sângele părintesc vărsat, cari au îngrășat ținutul“.

De oasele eroilor fără nume, cari în atâtea războaie, cari le-a purtat casa habsburgică cu țări străine, și-au dat viața pentru stăpânul lor ocrotitor, pentru moși-strămoșii Regelui nostru glorios. Toți acei căzuți în luptă muriau cu nădejde în sin, că în fine în credința lor cătră patrie și Tron o să resară pe seama urmașilor lor: libertatea asemenea îndreptărire în patria comună și prin aceste — frățietatea între popoare.

Să credem, să sperăm, că vremea s'a plinit... Incheie cu o apostrofă a celor prezenți îndemnând pe toți, ca la chemarea fruntașilor lor să-și împlinescă fiștecăre și pe viitor datorința sa de Român, deamă de trecutul acestui ținut.

Publicul mare ascultător a ascultat cu viuă atenție discursul dlui deputat Suciu și l-a remunerat cu vii și dese aclamări.

După dl Suciu a luat cuvântul părintele Petru Rimbaș, parohul Bradului, un tip de preot român vrednic, plin de iubire de neam și de însuflețire pentru idealurile naționale. Dl Rimbaș după o frumoasă motivare a prezentat adunării următorul

Proiect de rezoluție.

„Poporul român prezent în adunarea publică, ținută la 19 August a. e. în Brad, dă din nou expresie dorinței și așteptării sale, că votul universal să fie cât mai urgent înarticulat în lege și că acea lege să asigure tuturor cetățenilor țării drept de vot, egal, fără restrângeri, exercițiat secret.

Introducerea sufragiului universal în formă nefalsificată și arondarea justă și proporționată a cercurilor electorale, le pretinde principiul egalității cetățenilor, cari de va fi știrbit, temelie statului întreg va fi slăbită.

Adunarea decide înaintarea unei adrese în acest sens către casa deputaților. Cu compunerea acelei adrese de încredere biroul iat cu prezentarea pe deputatul cercului electoral“.

Aceasta propunere s'a primit cu unanimitate între animate aprobări.

Inchiderea adunării.

Fiind obiectele ordinei de zi rezolvite, de Dr Ioan Papp, ca președinte al adunării rostește un scurt dar frumos cuvânt de încheiere în care roagă poporul adunat să părăsească locul adunării în ordine și cu demnitate, — apoi laudă însuflețirea femeilor, în special a damelor române din Brad și jur, căci au luat și ele parte cu multă însuflețire la adunare, precum totdeauna lucră și simțesc românește.

Incheierea adunării la 2¹/₄ ore. Deputatul Dr. Ioan Suciu a parcurs în 20 August cu trăsura satele de pe drumul Brad—Băița—Deva și în special de Băițeni s'a despărțit cu promisia:

„Nu peste mult întâlnire în Băița“.

Raportorul.

Din România.

Consiliu de ministri. Azi a avut loc la Sinaia un consiliu de ministri sub președinția dlui Sp. Haret.

Dela Curte. Marți A. S. R. Principile Nicolae au împlinit cinci ani.

Micul Principe s'a născut la 18 August 1903, la castelul Peșor din Sinaia.

NOUTĂȚI.

ARAD, 21 August n. 1908.

— **Știre personală.** Dl Dimitrie A. Sturza, președintele al consiliului de ministri român, se află de câțiva timp la Garnisch în Bavaria, oaspele dlui de Günther consul general al României la München. — Dna și dl Gr. G. Cantacuzino, fost președinte de consiliu a plecat luni seara, cu expresul, la Divonne les Bains, în Franța. — Dl C. Rădulescu-Moțru, profesor universitar, care a petrecut vacanța la Tușnad, s'a reîntors ieri în Capitala București.

— **Cununie** Ieri Joi, 20 n. l. c. la orele 12 a avut loc în Catedrala din Arad, în mijlocul unei mari afluențe, cununia d-șoarei Hortensia Raicu, cu dl Dr. Romul Veliclu, avocat. Actul religios a fost celebrat prin P. C. Sa părintele protosincol Roman R. Ciorogariu, asistat de părintele G. Bodea și protodiaconul Dr. I. Suciu. La sfârșitul ceremonialului P. C. Sa părintele Ciorogariu a adresat tinerei perechi o pătrunzătoare cuvântare. Nași au fost dl și dna Nicolae Feier avocat (Boroșineu). După săvârșirea cununiei, s'a servit, un dejun, — din pricina doliului în care este familia Raicu. În cerc restrâns familiar.

Urăm și din parte-ne tinerei perechi toate fericirile!

— **Doi învățători de model.** Ni-se scrie: Vă aducem la cunoștință, că cu prilejul dării de seamă a deputatului dr. Ioan Suciu ținută Duminecă în 16 c. în Boroșineu — învățătorii din Bocsig, atât cel gr.-or., cât și cel gr.-car. au mai preferit să joace cărți, decât să ia parte la acea adunare.

Bravi învățători, n'avem ce zice.

— **Logodnă.** Dl Aurel Cigarean cassar la banca „Astra“, s'a logodit în 16 August în Sibiu cu dșoara Aurelia Bardossy, fiica dlui Iuliu Bardossy, inspector școlar în pensie.

Felicitările noastre!

— **Himen.** Ni-se anunță cununia dlui Aurel Doboș cu dșoara Siduța Balint, care se va celebra Duminecă la 30 August în biserica din Covasinț. Felicitări.

— **Dare de seamă.** Cu ocaziunea adunării generale a învățătorilor rom. gr.-or. din protopopiatele I—VIII, s'a aranjat concert împreună cu petrecere în favorul fondului de editare al organului reuniunii. A încurs 428 coroane 80 fileri. S'a spesat 242 cor. 20 fil. Venitul curat a fost 186 cor. 78 fil.

Suprasolviri au făcut stimații domni: Dr. Marta adv. 20 cor., Procopiu Givulescu protopop 10 cor. Vasiliu Goldis, deputat 6 cor., Petru Domocș 4 cor., N. N., dr. Atanasie Brădean medic, dr. Barbu și Petru Pelea preot câte 2 cor., Ioan Caba 1 cor. 20 fileri. Efrem Moldovan, Ioan Bogdan, George Lupuț și N. Tripon câte 1 coroană — pentru ce suntem cu cea mai mare recunoștință și mulțămită.

Galșa, la 19 August 1908. Iuliu Groșorean cassarul reuniunii.

— **Necrolog.** Primit următorul anunț funebru: Subscriși cu inima frântă de durere aduc la cunoștință rudeniilor, pretenilor și cunoscuților, că iubitul nostru soț, tată și frate Petru Ferent, învățător gr.-or. român în etate de 50 de ani, după scurte, dar grele suferințe a repausat în Domnul, Mercuri, în 6/19 August 1908 la 5 oare p. m. Imormântarea scumpului defunct v avut loc azi la 10 ore a. m. în cimitirul comun din Petroman.

Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată! Victor Giurgiu, fiu, Tinea Ferent n. Serb, soție, Maria Muntean, soră.

— **AVIZ!** După ce în urma perderilor considerabile și a mai multor calomități am fost silit să sistez apariția „Familiei Române“ pe câteva săptămâni, revista apare acum din nou.

Sprijinită de un considerabil număr de scriitori dintre cei mai buni, această revistă va urma și în viitor să dea o lectură și o distracție potrivită trebuințelor culturale ale familiilor noastre.

Lucian Bolcaș.

x Atât la redacție cât și la administrație primim nenumărate scrisori, în care ni-se face întrebarea că unde s'ar afla vre-un izvor de procurare a tot felul de obiecte bisericesti demne de încredere.

Atragem deci atențiunea onoratei preoțimi, precum și a tuturor cari ar dori să procure ornate bisericesti (odășdii), prapori, cruci, statui sau ori ce alte obiecte bisericesti pe seama bisericilor, capelelor ori reuniunilor de înmormântare, că acest izvor demn de toată încrederea și de prețurile cele mai favorabile din țară, e firma *Réttay și Benedek din Budapesta, Váczi u 55.*

— **Păral cărunț** își redobândește culoarea primitivă primitivă prin apa „Arabela“, care nu-i o vâpsea, nu murdărește și se aplică foarte simplu.

O sticlă 5 cor. De vânzare exclusiv numai la *Wachsmann Jenő és Tsa drogherie Szabadka.*

Dela direcțiunea școalei comerciale superioare gr. or. române din Brașov.

Aviz pentru anul viitor.

Anul școlar 1908/1909 se va începe la 1-a Septembrie v. 1908. Inscriverile se fac de direcțiune în zilele de 1, 2 și Septembrie v.

Pentru a se împiedeca o aglomerare prea mare de elevi în clasa I-a comercială și a se putea face o selecțiune mai bună a lor, conferința a adus următoarea hotărâre:

1. Prenotările pentru înscriere în clasa I. comercială să se facă în fiecare an prin adresă în scris până în 15 August st. v. la direcțiune.

2. Lista celor prenotați să se pertracteze în conferința de începere a anului școlar, în care se va decide eventuala primire sau respingere.

3. Sub nici o împrejurare să nu se primească în clasa I. comercială un număr mai mare de elevi decât cel admis de regulament adică 40 de elevi și numai în cazuri de tot excepționale numărul de 45.

4. Cei neinsinuși până la termenul fixat în punctul prim, precum și cei ce nu vor prezenta la însinuare atestatele cuvenite pot fi primiți la școală numai în cazuri de tot excepționale.

În clasa primă pot fi primiți numai acei elevi, cari au absolvat cu succes și pot produce atestat de trecere din clasa IV. gimnazială, reală sau civilă, dela o școală publică. La înscrierea tuturor se cere atestat școlar și atestat de botez.

Examenele supletorii și de emendare se vor ține în 1 și 2 Septembrie v. Cei ce vor întârzia atât dela acest examen, cât și dela înscriere, pot fi admiși numai dacă vor dovedi cu certificate demne de credință cauza întârzierii.

Examenele de privațiști și maturitate de corigență oral se vor ține în 6 Septembrie v. Aceștia au însă a se însinua în persoană la direcțiune cel mult până în 1 a Septembrie v. Privațiștii au a plăti la direcțiune taxele pe un an școlar cu 74 coroane și taxa de examen 80 cor., deja la însinuare pentru examen.

Taxa de primire e 8 cor. didactru 60 coroane și alte taxe 6 cor., și trebuiesc plătite la înscriere cel puțin jumătate, iar până în Februarie restul. Elevii, cari nu-și vor achita la timp taxele, vor fi opriți dela cercetarea cursurilor.

Elevii de confesiuni străine decât cea română greco-orientală și greco-catolică plătesc didactru duplu.

Fiecare elev va mai plăti pe seama fondului de penziune al profesorilor încă o taxă de 10 coroane, o taxă edilă de 20 cor. pentru zidirea școalei, iar pentru excursiuni școlare și alte trebuințe suma de 6 cor.

Fiecare elev e dator a avea la începutul anului școlar toate cărțile și recvizitele necesare nouă și în bună stare, deoarece legile școlare opresc traficul de cărți și recvizite și folosirea de cărți vechi și necorespunzătoare. Cărțile vor purta viza institutului alături cu numele elevului.

Chipiul și uniforma proprie a școalei comerciale se recomandă a se procura deja în prima lună de școală și se impune în mod obligator tuturor elevilor din școala comercială. Forma și culoarea se pot afla dela direcțiune. Pentru orice informațiuni mai detaliate părinții și tutorii școlarilor să se adreseze la direcțiune.

Direcțiunea.

Concert, petreceri.

— Tinerimea studiosă din Sebeșul-sășesc invită la petrecerea dansantă ce o va arangea Duminică, în 30 August st. n. a. c. în pavilionul hotelului „La leul de aur“ din Sebeșul-sășesc. Inceputul la 8 ore seara. Venitul curat e destinat pentru fondul unei biblioteci publice.

— Inteligența română din jurul Gherlei invită la petrecerea de vară ce se va aranja în comuna Nicula în 28 August st. n. 1908 în pavilionul comunei. Venitul curat e destinat spre înființarea unei biblioteci populare în Nicula. Inceputul la 7 ore seara.

— Tinerimea română din Zlagna invită la producțiunea teatrală împreună cu dans ce se va ține Duminică în 30 August st. n. 1908 în pavilionul hotelului Comunal. Inceputul la 8 ore seara. Venitul curat e destinat în favorul bisericicii gr.-or. rom. din loc.

Economie.

Nuoi rezervoare în Constanța. La Constanța se vor construi în curând încă cinci rezervoare.

Cu acestea portul maritim al României va posedă în total 20 de rezervoare pentru petrol.

Situația agricolă în România. Starea sămănăturilor în întreaga țară se prezintă în general bine.

Timpul variabil, mai mult ploios, afa-ă de jud. Brăila, unde se simte nevoie de ploaie.

Grindina a căzut numai în câteva localități din nordul Mo dovei.

Treeratul grâului continuă; în unele locuri este deja terminat: recolta este în general bună.

Orzul și ovăsul se seceră și se treeră. recolta este potrivită.

Porumbul se prezintă pretutindeni în foarte bune condițiuni și se speră că va da o recoltă îmbelșugată.

Meiul este asemenea foarte bun.

Viile și pomii fructiferi se prezintă foarte bine și vor da o recoltă abundentă.

Fânețele și imășurile s'au îndreptat în urma ultimilor ploii.

Arăturile de toamnă au început și se urmează în toată țara.

Insecte nu s'au ivit încă.

Budapesta, 21 August 1908.

MINCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grâu pe Oct. 1908 (100 klg.)	22:34—29:36
Săcară pe Oct.	18:52—18:54
Ovăș pe Oct.	16:36—16:38
Cucuruz pe Maiu	14:34—14:36

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:
Grâu nou

De Tisa	— — — —	22 K.	35—23 K.	25 fil.
Din comitatul Albei	— — — —	22	> 15—23	> 05
De Pesta	— — — —	22	> 15—23	> 05
Bănățenesc	— — — —	22	> 35—23	> 25
De Bacica	— — — —	22	> 25—23	> 15
Săcară	— — — —	18	> 70—18	> 80
Orzul de nutreț, cvalit. I.	— — — —	15	> 40—15	> 70
> de cvalitatea II.	— — — —	15	> ——15	> 40

Ovăș de	>	I.	16	>	60—16	>	80	>
>	>	II.	16	>	20—16	>	50	>
Cucuruz vechiu	—	—	—	>	—	>	—	>
>	nou	—	—	>	15	>	60—15	>
				>	75	>		>

Poșta Administrației.

Titu Morariu Berve. Am primit 12 cor. ca abonament până la 15 Ianuarie 1909.

Aurel Albu preot Gseffa. Pe anul 1908 mai restați cu 4 cor.

Ioan Regea, Gattaja. Am primit 2 cor. ca abonament până în 30 Iunie 1909.

Petru Ilieș și Teodor Indreu, Cebea. Am primit 4 coroane ca abonament până la finea anului 1908.

Ioan Moroică, Bobda. Am primit 4 cor. ca abonament pe 1908.

Ioan Gilezan Bobda. Am primit 4 cor. ca abonament pe 1908.

Dimitrie Nedici, Agris. Am primit 4 cor. ca abonament pe 1908.

Alex. Henzel. Roșia. Soma de 24 coroane s'a comptat pe 1908. Numai greșală de tipar a fost chitarea din trecut.

Redactor responsabil Constantin Savu.
Editor proprietar George Nichin.

În tipografia diecezană din Arad află aplicare

un mașinist.

Leafa săptămânală conform tarifului.

: : Condițiune stabilă. : :

Un văduv

în etate de 44 ani fără familie, dintr'un sat din Bănat cu o avere de 8 jugăre de pământ, 2 grădini și case

caută de soție o văduvă

cu bună conduită, în etate de 30—35 ani, să fie introdusă bine în lucrurile casnice și economia de pământ, în scrisoare și cetire. Zestre nu e de lipsă. Ofertele sunt a se adresa la administrația „Tribunei“.

Caut urgent

Un candidat de avocat

cu praxă bună

pe lângă condițiuni favorabile.

Dr. VASILIE MEȘTER, avocat.

Szászkabánya
(Krassó Szörény megye).

Vind 120 bucăți de puști eftine, carabine

sistem WERNDL cu încărcarea în partea posterioară. — Sunt foarte potrivite pentru pândari, pădurari și jitari și le vind cu p ețuri foarte avantajoase. Cu stimă:

Müller Ferencz, puskaműves

A R A D, Boczkó utca numărul 10.

Bancă de școală
Mobile de școală
Mobilă modernă de blurouri
și fabricare de instrumente gimnastice.

Catalog de prețuri gratuit și porto franco.

Grosz Nagy Ferencz,

farma-
cist :: **Debreczen** :: farmacia ::
«Arany egyszarvu»

Hajdusági
Bajuszpedrű.

Védjegy.

MUSTAȚA E FRUMOASĂ
dacă întrebuințezi

POMADA HAJDUSAG

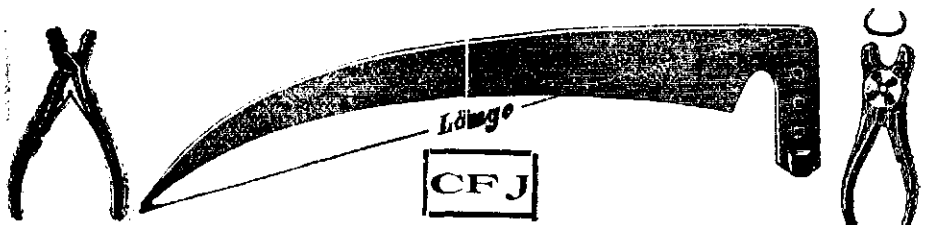
cea mai bună pentru creșterea și
potrivirea mustețelor, pregătită
din materie neunsuroasă. Efec-
tul se vede foarte iute și
cu siguranță. Scutit prin lege.
Un borcan 50 fil. Prin poștă
se trimite numai 3 borcane cu
2.15 Cor. Cu rambursă gratuit.

MEDICAMENT PENTRU VOPSIREA PĂRULUI

în culori blond, brunet sau negru. Efect la moment.
O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau musta-
ța o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înă-
sprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori
și ce culoare 4 cor.

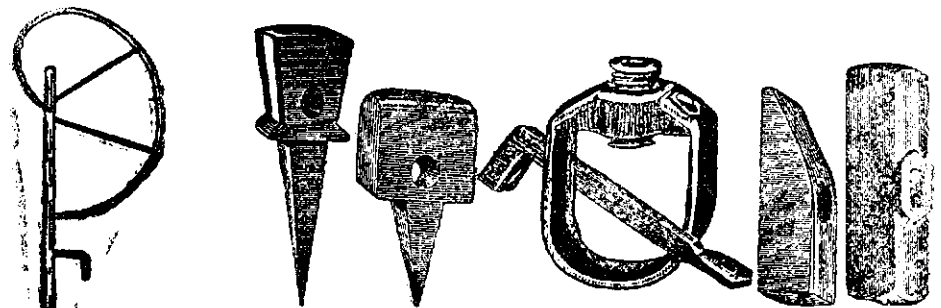
CAROL F. JICKELI, Sibiu (LA COASA DE AUR).

Clește de marcat oile 1 b. C. 4-12	Coase	Lungimea	70	75	80	85	90 em	Clește ame- ricane pen- tru botul porcilor 3 buc. C. —70 100 de inele la ele C. —80
		1 bucata C.	1.60	1.60	1.60	2.—	2.—	

Pentru fiecare bucată garantez. Adecă eu schimb orice coasă provă-
zută cu semnul CFJ care nu ar corespunde, chiar și atunci când ea
a fost bătută și întrebuințată. Economilor le pot recomanda cu cea mai
mare încredere coasa aceasta, în decursul anilor s'a sporit foarte tare numărul coa-
selor vândute.

La cumpărare de 10 bucăți să dă o bucată pe deasupra!

Nicovale pt. coase.	Țiitoare de coase.	Ciocane pentru coase.
Forma fig. 2 3 4 5	à 250 800	Fig. 6 à 300 grame.
1 buc. C.	—96 —86 —14	—86 —90 1.—

Nicovalele și ciocanele pentru coase se vând fiecare bucată sub
garanție. Fiecare bucată, care s'ar dovedi de prea tare sau prea
moale, să schimbă. — La nicovalele și ciocanele de coasă să
fim atenți la insigniul meu comercial scutit în lege.

Țiitoare pentru cuți de coase, emailate pe din lăuntru și pe din afară, 1 buc.
C. —42 și suflată cu zinc, foarte durabile, 1 buc. C. —50. Cuți de coasă dela 10 fil.
în sus, în asortiment bogat, 1 buc. C. —40. Cuți de Bergamo albastre-negre, in-
signiul CFJ 1 buc. C. —80. Coade de coase pentru coase de cereale, 1 bucată
C. —96. Greble de fer pentru coasa de cereale, de șirofat pe coadele simple de
coase de lemn, 1 bucată C. 1.40. Țepe de gâtlej contra umflării vitelor, pentru vite
Cor. 6.80, pentru viței Cor. 6.20.

Asigurări contra focului: case,
bucate, mobile, vestimente, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCEI GENERALE DE A-
SIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA”

primesc oferte pentru asigurări din comitatele:
Arad, Bichis, Bihor, Cenad, Caraș-Severn, Timiș
și Torontal, — și le efectuează pe lângă cele mai
favorabile condițiuni:

1. În ramul vieții: capitale cu termen fix, rente,
sestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori,
pe cas de moarte, spese de înmormântare. Aceste din
urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua
morții întemplate;
2. În ramul focului: clădiri de tot felul, mobile
mărfuri, produse de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine
recovisite ș. a. prin spargere;
4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, cucuruz
ovăș, viță (vines), plante industriale: cânepă, in, hîmel
nutreturi, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la
agenturile noastre locale și cercuale mai în fie-
care comună și direct prin

Agentura
principală „TRANSSYLVANIA” în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 398.

Asigurați contra grindinei: cucuruzul
grâul, secăra, ovăzul și toată economia!

Dubiniewicz Oszkár

comerciant de articole medi-
cale, chemice și parfumuri.

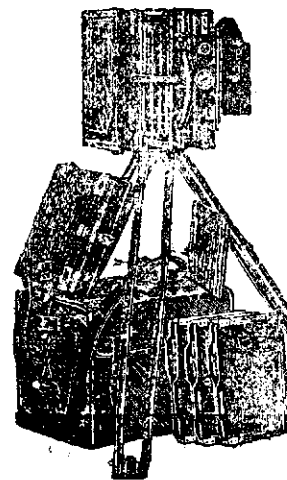
Cluj, (Kolozsvár) Deák-Ferenc u. 8.

Mare magazin de

mașini de fotografiat
și tot ce se ține de ele.

Obiecte de lemn pentru piro-
gravură și kerbschnitt.

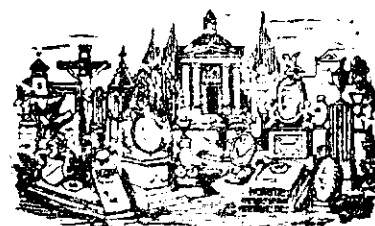
Aparat de pirogravat
și tot ce se ține de el.

JOSEF ROUBISCHEK, sculptor. NAGYSZEBEN, BURGERGASSE NR. 36.

Cel mai mare și mai frumos atelier din Transilvania.
IȘI RECOMANDA:

Monumentele 300 de bucăți și pietrele de mormânt
din piatră compactă de nisip dela 10 până la 200 cor.
Din diferite specii de marmoră, dela 60 până la 500 coroane.

Asemenea din granit sur-albastru
de Silezia, granit negru închis de
Svedia, de Syenit de Saxonia și
Bohemia și Labrador de Norvegia
dela 180 până la 1800 cor. bucată.

Execuții curate și prețuri moderate.
În depozit pietre cisălate prima calitate
întoate dimensiunile.